

НОВІТНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНИХ РИНКІВ ПРАЦІ В КОНТЕКСТІ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

Д. БАЛАНДА,

Інститут демографії та соціальних досліджень НАН України
м. Київ

Досліджено особливості функціонування і розвитку національних ринків праці в умовах глобалізації та інформатизації економіки. Проаналізовано вплив ІТ-технологій на якісні характеристики зайнятості населення.

Исследовано особенности функционирования и развития национальных рынков труда в условиях глобализации и информатизации экономики. Проведен анализ влияния ИТ-технологий на качественные характеристики занятости населения.

Investigate the characteristics and functioning of national labour markets in the context of globalization and informatization of the economy. The influence of IT-technologies in qualitative characteristics of employment.

Ключові слова: глобалізація, інформатизація, національні ринки праці, зайнятість.

Постановка проблеми. Механізм ринку праці забезпечує виявлення і узгодження попиту та пропозиції робочої сили. Важливою прикметною рисою еволюції більшості національних ринків праці є їх інформатизація, що зумовлює зростання значення тих сфер докладання праці, які є принципово новими або раніше розглядалися як похідні від суто виробничих процесів та ринкових відносин, а згодом змінили свою природу, функціональну роль. Якісне оновлення структури зайнятості та механізму міжнародної спеціалізації і поділу праці зумовили зародження та розвиток принципово нових національних типів структури зайнятості.

Інформаційне суспільство є складним загальносоціальним феноменом. Воно у своєму розвитку передбачає активне використання інтелектуального потенціалу сучасного суспільства, високий рівень інформаційного обслуговування, доступність джерел достовірної інформації тощо. Інформатизація суспільного розвитку зумовила перетворення виробництва нових технологій на ключовий фактор прогресу, внаслідок чого відбувається витіснення індустрії сферою послуг, зміна природи та системи управління виробництвом, перетворення професіоналізму на один із головних параметрів розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження проблем інформатизації економіки донеда-

на не знаходили належного відображення в працях іноземних та вітчизняних учених-економістів.

Фундаментальний економіко-теоретичний аналіз інформаційного ринку в умовах постіндустріальної економіки здійснено у працях П. Баруа, П. Дракера, М. Кастельса, Д. Козьє, П. Мільграма, Дж. Роберта, Т. Штауера та ін.

Місце інформації в економічній системі та функціонування інформаційного ринку в умовах глобалізації, зокрема в контексті інституційного аналізу, знайшло належне висвітлення у працях таких українських і зарубіжних вчених, як Т. Балабанов, О. Білорус, В. Бодров, І. Бочан, О. Вартанова, В. Геєць, А. Гриценко, Г. Задорожний, В. Іноземцев, Е. Лібанова, Л. Лісогор, В. Мельянцев, І. Михасюк, Л. Мяснікова, Ю. Пахомов, А. Філіпенко, Р. Цвильов, О. Яременко та ін. Значення інформаційного ринку в інфраструктурі економіки глибоко розкрито у працях В. Лазаренка, В. Соболева, А. Ткача, Ю. Щербініної та ін.

З 1994 р. успішно впроваджується «Концепція розвитку інформаційного суспільства Європейського Співтовариства», яка й нині не втратила значення для стратегії побудови інформаційного суспільства в провідних європейських країнах. Серед її основоположних засад можна виділити такі: лібералізація телекомунікаційного сектора; соціальна орієнтація інформаційного суспільства; планомірні дії в галузі освіти; здійснення програмних наукових розробок¹.

¹ Europe and the global information society. Recommendations to the European Council. — Brussels, 26 May 1994 // <http://www.cyber-rights.org/documents/bangemann.htm>.

В 1996 р. випущена «Зелена книга. Життя та робота в інформаційному суспільстві: спочатку люди». Вона містить обґрунтування необхідності створення нових робочих місць, охорони прав та свобод громадян, насамперед стосовно недоторканності особистого життя. Проблеми розвитку інформаційного суспільства комплексно аналізуються у першій частині («Мережі для людей і суспільств»). Також визначаються нові завдання інформатизації суспільних відносин, зокрема щодо поліпшення умов для бізнесу завдяки активній та узгодженій лібералізації телекомунікацій і поширенню навчання протягом всього життя (ініціатива «Навчання в інформаційному суспільстві»). Її основоположні принципи стали важливим інструментом вироблення загальних правил, необхідних для переходу до глобального інформаційного суспільства. Вони стосуються права на інтелектуальну власність, захист даних і таємниці власного життя, поширення шкідливої і незаконної інформації, проблем оподаткування, інформаційної безпеки, використання частот, стандартів².

Урядом США у 1993 р. було підготовлено доповідь «Agenda for Action», яка містила проект розвитку національної інформаційної інфраструктури. В основу документа було покладено такі принципи: забезпечення інтерактивного універсального доступу до інформації, включаючи державну інформацію; залучення приватних інвестицій для упровадження технологічних інновацій; захист прав інтелектуальної власності; гарантування безпеки та надійності мереж, включаючи захист інформації щодо особистого життя³.

Метою статті є визначення особливостей функціонування і розвитку національних ринків праці в умовах сучасної глобалізації та інформатизації економіки.

Виклад основного матеріалу. Перехід від індустріальної до інформаційної економіки, бурхливий розвиток процесів інформатизації породжує специфічні можливості впливу як на ринок праці, так і на кожного працівника. Нині в середовищі інформаційної економіки інформація має визначальний вплив майже на всі виробничі відношення. Розрізнені види трудової діяльності поступаються більш високим формам її організації, за яких більшість видів праці є повністю інформатизованими. Виробництво товарів і послуг все більше залежить від ступеня розвитку інформаційно-комп'ютерних

технологій (далі — ІКТ), від упровадження новітніх засобів комунікації та інформатизації. І якщо 50–60-ті рр. ХХ століття характеризувалися автоматизацією виробництва, заміною ручної праці машинною, то нині домінують інші тенденції: комп'ютеризація всіх сфер економіки, розширення сфери інтелектуальної праці, зростання ролі освіти.

Всебічна комп'ютеризація стимулює інтеграцію різних функцій найманих працівників, а не їх розподіл, як це спостерігалось за традиційних виробничих відносин, «вперше з'явилася реальна можливість свідомо «конструювати» процес виробництва, роблячи його більш змістовним»⁴.

Як влучно зазначав А. Тоффлер, «ключі до майбутньої праці знаходяться в розумінні того, що рутинна, монотонна зайнятість більше не є ефективною. Вона вже віджила себе в технологічно розвинутих країнах»⁵. В нових умовах наймані працівники стають більш вільними, оскільки результати творчої інтелектуальної праці не відчужуються від них. У цьому докорінна відмінність інформаційних технологій від усіх інших.

З іншого боку, використання нових ІКТ значно загострює проблему характеру діяльності найманого працівника, оскільки поряд з позитивними наслідками інформатизації поширюється протилежна тенденція до нетворчої комп'ютерної праці. Так, питання про те, чи є наймана комп'ютерна праця більш змістовною, звільненою від рутини чи навпаки — обмежує творчість особистості, може вирішуватися неоднозначно. Наприклад, передача складних і відповідальних робіт електронно-обчислювальним пристроям зумовлює монотонність у роботі їх оператора. Тоді в процесі праці виконавцю нав'язується не лише набір операцій, а й спосіб їх виконання. Наслідком цього стає розумове розвантаження, що дуже негативно позначається на розвитку особистості. Нині вже створено системи, в яких всі можливі варіанти дій заздалегідь передбачені, всі послідовності операцій визначені певним алгоритмом. У такому випадку завдання оператора полягає лише у виборі на кожному етапі обробки інформації відповідного параметру або, що ще гірше, рутинному виконанні певної послідовності дій. Застосування таких систем перетворює людину в придаток до електронного пристрою, абсолютно позбавляючи її ініціативи та творчості. Характерною рисою застосування ІКТ є зростання обсягів інформації і небезпека того, що

² Green Paper. Living and Working in the Information Society: People First. European Commission, Belgium, 1996; Networks for People and their Communities. Making the Most of the Information Society in the European Union. First Annual Report to the European Commission from the Information Society Forum. June 1996. // <http://www.uni-mannheim.de/edz>.

³ Information Superhighway: An Overview of Technology Challenges, Report to the USA Congress, 1995. — P.10; Brown R., Irving L., Prabhakar A., Katzen S. The Global Information Infrastructure: Agenda for Cooperation. — W., 1995. — P. 3–4.

⁴ Супян В. В. Наёмный труд в США на новом этапе НТР: качественная эволюция и проблемы использования / В. В. Супян. — М., 1990. — 237 с.

⁵ Тоффлер А. Будущее труда // Новая технократическая волна на Западе. — М., 1986. — 258 с.

значна її частка буде сприйматися як надлишкова. Просте засвоєння інформації, якщо отримується в «чистому» вигляді без її переробки, не призводить до творчого розвитку найманого працівника, хоча й збільшує його загальний кругозір. Творчий розвиток відбувається лише у випадку засвоєння інформації та її перетворення у фактор вирішення поставлених завдань.

Аналіз трансформації економічних відносин внаслідок інформатизації доводить, що інформаційна революція змусила компанії змінюватись і адаптуватись до нових технологій, конкурентів і моделей економічної поведінки, орієнтуючи споживачів на можливості одержання кращого обслуговування за конкурентоспроможними цінами. Зараз інформаційний простір формується вже не державою, а ринком і новими комерційними структурами. Але при цьому у новому інформаційному суспільстві мотиваційне значення отримання прибутку для економічної діяльності знижується, певним чином поступаючись місцем реалізації творчого потенціалу підприємців. Наведене вище спричинило досить суттєвий вплив на розвиток національних ринків праці.

Найбільш революційним був внесок ІТ-інфраструктур у розвиток ринків праці в деяких країнах Азії: Індії, Південній Кореї, Китаї, Ірані.

Ще у 1998 р. в Індії почав реалізовуватися План дій, спрямований на всебічне упровадження ІТ-технологій. Він передбачав:

- створення сучасних систем зв'язку, а саме оптико-волоконних та супутникових;
- розширення внутрішнього доступу до ІТ-технологій;
- стимулювання експорту продукції, створеної на основі широкого використання ІТ-технологій.

Велике значення при формуванні комунікативної інфраструктури в Індії надається використанню Інтернету. Доступ до нього в країні з'явився у 1986 р., коли на кошти ООН при Департаменті електроніки була створена мережа Education and Research Network. У 1995 р. було створено державну компанію Videsh Sanchar Nigam Limited. Вже у 1997 р. VSNL обслуговував 28 тис., а через рік — 100 тис. користувачів. В наш час кількість персональних ЕОМ в Індії збільшується щороку на 40–50%⁶. Цьому сприяє не лише урядова політика, спрямована на розвиток ІТ-технологій, а й виконання національної Програми «Інформаційні технології — для всіх».

Наріжним каменем політики економічного розвитку Південної Кореї є завдання стати країною-лі-

дером в галузі інформатизації та телекомунікації. У 1987 р. Міністерством науки і технологій Південної Кореї було розроблено 15-річний план, що визначив основні напрями науково-технічної політики країни. Він передбачав пріоритетний розвиток мікроелектроніки, інформатики та комп'ютеризації виробництва. Нині обливистію Південної Кореї є високий рівень телекомунікацій та систем зв'язку всіх типів. Якщо у 2005 р. кількість користувачів мобільного зв'язку та Інтернету в країні складала 13,5 млн чол., то у 2008 р. лише кількість постійних користувачів Інтернету сягнула 38,6 млн чол.⁷

Досить бурхливо розвивається ІТ-інфраструктура в Китаї, де кількість користувачів Інтернету є найбільшою у світі. Так, станом на квітень 2009 р. доступ до мережі мали понад 298 млн китайців⁸. Нині обсяг китайського ринку ІТ сягає майже половину всього ІТ-ринку в Азіатсько-тихоокеанському регіоні, а за деякими прогнозами, у 2010 р. китайська мова буде найбільш популярною (передбачається, що на Китай припадатиме близько 432 млн користувачів всесвітньої мережі).

Досить суттєва увага розвитку ІТ-технологій приділяється урядом Ірану. Новітні розробки проводяться на основі створеного ще у 1970 р. Науково-дослідного інституту телекомунікацій. Кількість постійних користувачів Інтернету зросла в період з 2000 по 2004 рр. на 1820%. І хоча питома вага користувачів у чисельності всього населення країни всього 7%, очікується значне зростання їх чисельності. Цьому сприятиме переважання молоді у складі населення Ірану, більша його половина — це молоді люди у віці до 25 років⁹.

Розвитку інтелектуального потенціалу найманих працівників та підвищенню їх конкурентоспроможності значно сприяє дистанційне навчання. Протягом останніх 30 років у зарубіжних системах освіти відбулися суттєві структурні зміни, зумовлені розвитком науково-технічного прогресу. За останнє десятиріччя чисельність тих, хто навчається за новітніми технологіями, зростає значно швидше, ніж чисельність студентів денної форми навчання.

Враховуючи зростаючу роль ІТ-технологій, стратегічного значення набуває забезпечення інтелектуального розвитку на основі швидкого оновлення знань, а також розвиток навичок ефективного використання інформаційних ресурсів. Це визнано пріоритетом реформ освітніх систем низки провідних країн світу — США, Великої Британії, Канади, ФРН, Франції. В деяких країнах, наприклад, у Ка-

⁶ www.mapsofindia.com.

⁷ http://www.whoyougle.ru/texts/top-internet-countries.

⁸ http://www.internetworldstats.com.

⁹ http://www.lenta.cjes.ru.

наді, дистанційне навчання фінансується із регіональних бюджетів. Про важливість цього напрямку свідчать дані Інституту стандартів та технологій США: на сьогодні в країні дистанційно навчається близько 400 тис. студентів, понад 80% усіх навчальних закладів пропонують щонайменше один курс дистанційного навчання, а 67% вважають цей напрям найважливішим. Аналогічна ситуація спостерігається і в Європі: мережа європейських відкритих університетів складається з 17 установ, у яких навчається близько 650 тис. студентів. Нині американський ринок онлайн-навчання оцінюється у понад 10 млрд дол.¹⁰

У 2003 р. британський уряд почав втілювати проект зі створення національного дистанційного університету, для чого з бюджету було виділено 20 млн дол. Згідно з умовами прийому, навчатися в режимі онлайн тут зможе будь-яка зацікавлена особа, яка має вищу освіту та володіє англійською мовою. Також понад 50 університетів пропонують дистанційні програми післядипломного навчання. Найбільшим попитом користуються курси комерції, права, природничих і технічних наук, медицини¹¹.

Успішним виявився також проект Відкритого університету (Open University). Тут в онлайн-режимі вже навчаються 150 тис. студентів. Підвищений інтерес до Інтернету у Великій Британії стимулювало також прийняття на початку 2004 р. рішення про створення при Оксфордському університеті першого у світі спеціалізованого інституту з вивчення Інтернет-ресурсів та можливостей всесвітньої «павутини».

Все більше компаній використовують можливості Інтернету для підвищення кваліфікації своїх співробітників. Основною метою запровадження інформаційних технологій є перехід до системи «безперервного навчання». За оцінками IDS, сукупний обсяг ринку обладнання та навчальних посібників для дистанційного виробничого навчання лише у США складає 1,1 млрд дол. Американські компанії також готові інвестувати у внутрішньокорпоративні системи дистанційного навчання. Такі системи створені відомими фірмами: IBM, Compaq Computer, Hewlett-Packard, Ford, інформаційним агентством «Рейтер».

Поряд з безумовно позитивним впливом на ринок праці, інформатизація економіки може нести й певні ускладнення. Вони варіюються залежно від технологій, структури ринку, специфіки галузей. З одного боку, удосконалення технологій часто призводить до скорочення робочих місць, оскільки об-

ладнання стає все більш «інтелектуальним» та передбачає все менше зайнятого на ньому персоналу. З другого боку, нові технології створюють нові робочі місця. Наприклад, у США в кабельній телеіндустрії зайнято більше 100 тис. осіб. Аналогічні процеси відбуваються в галузі стільникового зв'язку.

Необхідно також зазначити, що глобалізація ринку робочої сили значно відстає від глобалізаційних процесів у сфері переміщення капіталів. Глобальним став лише вузький ринок для вчених та спеціалістів з деяких професій, проте і він має серйозні недоліки щодо конкуренції і мобільності внаслідок дії обмежень, які необхідно подолати найманому працівникові.

Все більша частина населення світу поглинається інформаційною діяльністю та обслуговуванням. Водночас широке запровадження ІКТ може зумовити появу величезної маси «зайвих людей», лише частина з яких зможе пристосуватися до нової інформаційної економіки.

Саме на цій основі зароджується нова тенденція світового ринку праці — розвиток дистанційних форм зайнятості, або «віртуальна міграція». Яскравим прикладом може слугувати глобалізація ринку послуг замовного (офшорного) програмування.

Дистанційна зайнятість робить ринок праці гнучкішим. Завдяки їй поширенню зменшуються переваги, зумовлені сталістю трудових відносин та робочого місця. І це вже не вважається недоліком: не лише підприємства використовують шанси, надані новими моделями організації праці, а й працівники отримують значні вигоди. Вони можуть застосувати свої здібності більш ефективно, не лише змінюючи одне підприємство на інше, а й започатковуючи власну справу. Для підприємства це означає, що для поповнення свого штату кваліфікованими працівниками потрібно створювати привабливі умови щодо творчого змісту та оплати праці. Крім того, дистанційна зайнятість змінює характер робочих місць: вони все більше оснащені комп'ютерною технікою, яка використовується зазвичай не для виробництва товарів, а для обробки різного роду інформації; завдяки розвитку ІКТ час і відстань перестають бути бар'єрами на шляху розвитку зайнятості, немає необхідності створювати для найманих працівників обладнані робочі місця¹².

Під дистанційною зайнятістю розуміють не лише роботу вдома замість офісу. Це може бути робота поблизу дому в спеціальному офісному центрі; робота розподіленого колективу, коли різні його учасники перебувають у декількох місцях. В документах

¹⁰ <http://www.cnews.ru>.

¹¹ <http://www.distance-learning.ru>.

¹² Visser C., Altink W., Algera J., From job analysis to work profiling, Do traditional procedures still apply? // Handbook of Assessment and Selections, Andersen & Herriot. — New York: John Wiley & Sons, 1997. — 216 p.

Європейського Співтовариства така дистанційна трудова діяльність визначається як «використання комп'ютерів та телекомунікацій для змін у традиційній географії роботи»¹³.

В зарубіжній економічній літературі окреслене явище має декілька назв, які до того ж різними авторами наповнюються різним змістом. Дистанційні трудові відношення позначають найчастіше всього двома термінами: «telecommuting» та «telework». До наукового обігу термін «telecommuting» було введено Дж. Найлзом (США) в 1976 р. для позначення дистанційної роботи за договором. Так, дослідник зазначав, що іноді простіше доставити роботу до людини, а не навпаки. Другий термін («телеробота») було введено наприкінці 1980 р. завдяки проекту Європейської комісії, що фінансувала дослідження з використання дистанційної роботи як одного з механізмів розвитку економічної активності в сільській місцевості.

Головним інструментом реалізації державної політики у сфері інформатизації в Україні є Національна програма інформатизації¹⁴, прийняття якої Верховною Радою України у 1998 р. мало на меті

узгодити інтереси у сфері інформатизації діяльності всіх гілок державної влади, органів місцевого самоврядування, громадян, суспільства в цілому. Національна програма інформатизації визначає стратегію розв'язання проблеми забезпечення інформаційних потреб та інформаційної підтримки соціально-економічної, екологічної, науково-технічної, оборонної, національно-культурної та іншої діяльності у сферах загальнодержавного значення. Національна програма інформатизації включає: Концепцію Національної програми інформатизації; сукупність державних програм з інформатизації; галузеві програми і проекти інформатизації; регіональні програми та проекти інформатизації; програми та проекти інформатизації органів місцевого самоврядування. Розмір української аудиторії користувачів Інтернету у вересні 2009 р. склав майже 12,34 млн чол.

Разом з цим інформаційні чинники економічного зростання ще й до цього часу не знайшли належного місця в реальних діях державної влади. Свідченням цього може слугувати характеристика інноваційної діяльності промислових підприємств (табли-

Таблиця

Динаміка основних показників інноваційної діяльності промислових підприємств України*

Роки	Кількість підприємств, що впроваджували інновації		Питома вага підприємств, що впроваджували інновації, до загальної кількості промислових підприємств		Кількість освоєних нових видів продукції		Кількість впроваджених нових видів технологічних процесів		Із них маловідходних та ресурсозберігаючих	
	од.	% до 1994 р.	%	% до 1994 р.	Найменувань	% до 1991 р.	од.	% до 1991 р.	од.	% до 1991 р.
1991	-	-	-	-	13 790	100	7303	100	1825	100
1992	-	-	-	-	16 408	118,9	6495	88,8	1651	90,5
1993	-	-	-	-	15 395	111,6	5085	69,6	1120	61,4
1994	2181	100,0	26,0	100,0	13 163	95,4	3559	48,4	990	54,2
1995	2002	91,8	22,9	88,0	11 472	83,2	2936	40,2	1044	57,2
1996	1729	79,3	19,3	74,2	9822	71,2	2138	29,3	688	37,7
1997	1655	75,9	17,0	65,4	10 379	75,3	1905	26,1	600	32,9
1998	1503	68,9	15,1	58,0	10 796	78,3	1348	18,5	467	25,6
1999	1376	63,1	13,5	51,9	12 645	91,7	1203	16,5	423	23,2
2000	1491	68,4	14,8	56,9	15 323	111,1	1403	19,2	430	23,6
2001	1503	68,9	14,3	55,0	19 484	141,3	1421	19,4	469	25,7
2002	1506	69,1	14,6	56,1	22 847	165,7	1142	15,6	430	23,6
2003	1120	51,4	11,5	44,2	7416	53,8	1482	20,3	606	33,2
2004	958	43,9	10,0	38,5	3977	28,8	1727	23,6	645	35,3
2005	810	37,1	8,2	31,5	3152	22,8	1808	24,7	610	37,8
2006	999	45,8	10,0	38,5	2408	17,5	1145	15,7	424	23,2
2007	1186	54,4	11,5	44,2	2526	18,3	1419	19,4	634	34,2
2008	1160	53,2	10,8	41,5	2446	17,7	1647	22,6	680	37,3

* Джерело: За даними «Наукова та інноваційна діяльність в Україні». — К. : Держкомстат України (за відповідні роки).

¹³ <http://skyfamily.ru>.

¹⁴ Закон України «Про Національну програму інформатизації від 04.02.98 № 74/98-ВР зі змінами від 13.09.01 № 2684-III».

ця). Особливо вражаючим є показник питомої ваги підприємств, що впроваджували інновації у 2005 р.: рекордно низький — 8,2%, що нижче порогового значення (25%), і набагато нижче від аналогічного показника розвинутих країн (70–80%).

Для порівняння зазначимо, що серед країн Європейського Союзу мінімальні показники інноваційної активності мають Португалія — 26% і Греція — 29%, і ці показники у два рази вищі, ніж в Україні. А в порівнянні з країнами-лідерами, такими, як Нідерланди (62%), Австрія (67%), Німеччина (69%), Данія (71%) та Ірландія (74%), розрив складає 3–4 рази.

Для української економіки не властива виражена спрямованість відтворювального процесу на досягнення високої технологічної конкурентоспроможності країни за рахунок інвестування у розвиток реального виробництва, створення та впровадження нових технологій, використання наукових знань та інформації. За таких обставин дуже важко проходить становлення в Україні економіки знань, впровадження інновацій. Водночас відбувається швидке збільшення структурної позиції сфери послуг для обслуговування ринкових операцій — у торгівлі, фінансовому посередництві, транспорті та зв'язку, операціях з нерухомістю.

Висновки. Інформаційний сектор економіки дедалі більшою мірою інтегрується із соціальною сферою: наукою, освітою, медичним обслуговуванням, культурою, для яких характерними є специфічні інструменти впливу на умови зайнятості. Тому інституційні зміни у сферах докладання праці, при-

четні до створення інформаційного продукту, набувають стратегічного значення як ефективні чинники розвитку національних ринків праці. Процеси глобалізації сучасного ринкового господарства внаслідок впливу новітніх інформаційних технологій якісно змінюють структуру його елементів, їх взаємозв'язок та упорядкованість. Вони формують нову інформаційно-економічну систему з превалюючим інформаційно-технологічним способом виробництва, який ґрунтується на інформаційних технологіях, інтелектуальному капіталі та мережевому механізмі господарювання. Соціально-економічна система ринку праці відіграє виключно важливу роль у цих процесах, що зумовлює її еволюцію у напрямку інформатизації.

Україна не може конкурувати в обсягах фінансування інформатизації економіки з розвинутими країнами і, відповідно, забезпечити собі прийнятне місце в новій світовій ієрархії, що формується як інформаційна. Тому видається доцільним концентруватися на кількох основних напрямках розвитку. Насамперед, це — спрямування ресурсів на розвиток тих напрямів інформаційної діяльності, що є найбільш перспективними для України та можуть відповідати умовам міжнародної спеціалізації у виробництві й використанні інформації. По-друге, — розвиток власної інформатизації на базі провідних технологій. Крім того, доцільно передбачити кооперацію наявних у країні інформаційних ресурсів в об'єднану систему для виходу в глобальний інформаційний простір.

Передплачуйте, читайте науково-економічний та суспільно-політичний журнал

Часопис розрахований на тих, хто цікавиться проблемами праці, соціально-трудових відносин, ринкових перетворень тощо.

Періодичність виходу — 8 номерів на рік.

Повідомляємо, що оформити передплату можна в будь-якому поштовому відділенні або пункті передплати

Вартість передплати на журнал «Україна: аспекти праці» на 2010 р.:
на рік — 80 грн 76 коп.
на півроку — 40 грн 38 коп.
на квартал — 20 грн 19 коп.